כל הפסולין פרק שלישי זבחים

עין משפט נר מצוה

כד א מיי׳ פרק ו מהלכות פסה״מ הלכה כח:
כה ב מיי׳ פ״ב שם הלכה כח:

תורה אור השלם

1. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה: ויקרא ד, כה
2. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ד, ל

גליון הש״ס

(גמ׳ **אכר** ליה אין קושה שורים **אלא** חרוץ לזמנו וחוץ למקומו **הואיל** ומרצה **לפיגולו**. [חוץ] למקומו לשלמין מתוך (נז) [לזמנן] תמים מנחות דף עט ע״ב ע״ש ותדבר יכין: ד״ה **שלא** **שבול** וכו׳ ושיהו לש״ד **שלא** במקומו. לעיל (פו) (פז) ע״כ: **באר** בחוץ **השבול** שיחוור הכשר וקבל. עי׳ לקמן דף לב ע״ב תוס׳ ד״ה ושקיבל:

ליקוטים

אלא שמא לא נתקבל בבלי. פירש בקונטרס ועי׳ פוסף רש״י ולא תתיל הזורקה כיון שלא נתקבל דהוה ליה נשפך מעורר ההכחה. וקשה לר׳ מ״מ מספק יזרוק שמא תתיל הזורקה לאותו שנשפך אחר שנתקבל. ונראה לר׳ דהכי קאמרי ליה רבנן והלא (שמא) לא נתקבל (שמא) בכלי ונמצא מעלה פסולין על גבי המזבח דאמר בראשיתן בכפה דוכתי ובהמזבח מקדים (ולקמן פו ע״ב) שאם עלו לא ירדו אבל לכתחילה לא. אמר להם אף אני לא אמרתי אלא בנתקבל בכלי, כלומר יש למתוך על הריזות הכהנים. והלומדא מפרש לפלתי על ידי קושיא ותירוץ. מנא ידע, כהנים יודיעין הן ויש למסוך על הריזותן. דוקא מדם הראוי להתקבל מריך שאותו הדם פסול, אבל דם המנצית לא מצי מריך דאע״ג דלא נתקבל אינו פוסל אלא כמים בעלמא חשיב כיון שאין ראוי לכיסוי אינו אסור להנאתו, ולא פריך מדם המנצית אלא משום דמעורב בו ומבטיל ליה ברובא דאפילו יהיה כן שיזרוק מאותו שנתקבל בכלי מה מועיל הרי כבר נתבטל בדם המנצית שאינו ראוי לזריקה, דדוקא בדם המנצית איכא לאקשויי הכי אבל בשאר דמים הנזרקים על גבי המזבח בהכשר לא מריך דליכבלי דליהדי כמאן דליתא הוא מדרבן לרי יהודה דעלייו לא מבטלין אחדדי ולהלכך דם הנזרק בהכשר לא מצי מבטל ליה (תוס׳ רבינ״ם שמחים פ״ה ה״ג). כל שבידו לא הרי דחוי. (בהבהיא) והפרים קרבן ונשתכר בידו לחזור ואם״ר אמרינן פרק קמא דזבחים (לעיל יב ע״ב) הואיל ונדחה נדחה. עוד אמרינן בנבחים פרק קדשי קדשים (לקמן נט ע״א) כל הקדשים שהיו שם כשנפסל המזבח פסולים הואיל ונדחו ירחו אע״פ שבידו לתקן. וי״ל דשאני התם שקיבל הכשר ונתן הפסול שכקל יכול להתן שיחזירנו לכשר. הלכך לא חשיב דיחוי (תוס׳ הש״ס סוכה לג ע״ב).

שיטה מקובצת

שבול מהו שיעשה שירים. ה״ה (תוס׳ שיעשה שירים למס שבולתר בתחלה). ולא לגרס בקונטרס פסול ולא זרק, דאם תן בהדיא שאינו יכול לזרוק. ולפיכך לתמוי יפסול מתוך (נז) [לזמנן] תמים מנחות דף עט ע״ב ד״ה ומדכי יכין: ד״ה **שלא** **שבול** וכו׳ ושיהו לש״ד **שלא** במקומו. לעיל (פו) (פז) ע״כ: **באר** בחוץ **השבול** שיחוור הכשר וקבל. עי׳ לקמן דף לב ע״ב תוס׳ ד״ה ושקיבל:

פסול מהו שיעשה שירים. נלפ שבנועור בהמה ולא יהיה עוד מתנה או יחזור הכשר ויקבל ויזרוק ופסול שקבל לא מיבעיא דהמתן יחזור הכשר ויקבל ולא בפסול שזרק [ב] מיבעיא ליה כדפירש בקונטרס וממתני׳ ליכא למידק קבלו אין זרק [א] לא דתימא לתמוי כדאמרינן בפירקין לעיל לא תימא זרקו לא אלא דתימא שלא במקומו * ומיהו למתן דאמר שלא במקומו כמקומו דמי מוכח לעיל דהוה הדין * נזרק הפסול שיחזור הכשר ויקבל והא״כ לפרים מפרש לה בעיא ממתניתין דכל הפסולין שעלו לא ירדו [ג] קאי לכתחלה לא יעלו ומיבעיא [ב] אם זרק פסול מהו שיעשה שירים להיות נשפכין לכתחלה ליכול כמו בכל שירי הדם מ״ו [ד] לא ומסקינן לזורקם לכתחלה ושפכו לאמה וקשה לפי׳ זה דהוה ליה למימר מהו שיעשה שירים או מהו שיעשה את חבירו שירים מי דמי כדקאמר בתיך בעיא כום מהו שיעשה את חבירו שירים או לחבו ועוד אמרינן בהדיא נרים מפכח מעילה (דף ה.) גבי מעשה פסולה אין דמה טעון כיכוס הא קמ״ל דלא מעל״ג דקיבל פסול חבק [ב] וקבל כשר חבק לאו כלום [ג] (פסול) מאי טעמא שירים ניעכו ופריך והא כעי מיעכ ר״ל מר׳ יוחנן פסול מהו שיעשה שירים ופ״מ [ה] אין עושה שירים כי אם תוך לזמנו [ה] מאי לאו מהל שאר פסולין אין עושים שירים ומאי קשיא ליה הא מוקה רים לקים לכל [ב] היינו שירים הוי מהל מיבעיא ליה דשמא אפילו לחוי הוי ואם כן ממה נפשך אין טעון כיכוס ור״ל דלא קשיא מידי לפי שירים הוי פ״ל הוי כשאר דמים כשרין שהשירים נשפכין ליסוד מהל שירים דקאמר התם לאין דמה טעון כיכוס היינו שירים ופסול מהל קשה [ו] (בפיפא) דקאמר מאי לאו כר משאר פסולין ומאי פריך מי שאר פסולין אין עושים שירים פ״ל ליהוי דחוי וכל שכן לאין דמה טעון כיכוס מהל לפי׳ רש״י אמי שפיר לפי שהוא עושה שירים יחזור הכשר ויקבל והוי דם כשר וטעון כיכוס. כדי״ך:

למעוטי שירים שבצואר בהמה. והא לאמר (לעיל פה.) לגרוך שיקבל כל דמו של פר היינו למעוטי:

ולחוי דחוי.[א] מימה מ״ם נתן לפסול מה נרע מנתן על המזבח שכרי לא פריך הכי ממתניתין דאמר פרק הוליחו לו (יומא נג:) דקתני יצא ונכנסו על כן הזכיר שבקיבל ועוד מיקמי ליה קרא דמיימי לעיל בפרק קמא (דף יד.) ויזרקו הכהנים [ב] (את הדם) ונגלה להא דפרישן וליהוי דחוי לא קתני לתנא למיכל עליה ולא מיבעיא לפי זה מעשה דלעיל מתנן בכלי מן הכלי על הכלים: **כל** שבידו [א] הוי דחוי. [ב] ענפיו מרובין מעליו דקתני (דף נג:) מן זה כידו הוי דחוי מעטנן ביום טוב וגבי כסוי הדם (חולין דף פו.) דקרי ליה דחוי ומנגלה כיון דאין מצוה לגבול המזבח [ג] לא מצית בידו ולא דמי להכא דמצוה לאוספו והפרים קרבן והמיר דת לעיל בפרק קמא (דף יב:) מן זה קרוי בידו [ד] כיון דאין לו יכולת לזרוק עוד [ה] אלא שמא לא נתקבל והלא לא מעשה הוי [ו] שלא נתקבל בכלי אלא נשפך על הקרקע ואין לו יכולת לזרוק עוד:

פסול מהו שיעשה שירים. מי שהוא פסול לעבודה: **מהו שיעשה שירייס.** מס קבל חבק מהו שיחזור הכשר ויקבל ויזרוק ויכשר הקרבן מי אמרינן כיון דזרק פסול שוייה לגמי שבולתר שיריים ותו לא לגמרי מיחזי לזריקה או דלמא לא אמרינן זריקת פסול לשוויה לגמי שבולתר שיריים ויחזור הכשר ויקבל: **מין לך** [ו] **זריקה.** פסולה שעושה את השאר שיריים שלא זריקה כמתשבת מון לזמנו ומון למקומו: **הואיל ומרצה לפיגולו.** הואיל והוה זריקה [ו] מן המוכה למיקבעיה פיגול ופסול: **כום פסול.** כגון שיצא מהו שיעשה לגמי שבולתר שיריים מס זרקו כהן כשר לגוי [ו] ולא יהא מקנה לקרבן שיחזור ויקבל: **פסול נופיף מלי סכיכוף לך.** מגמי פסול זרק מלי סכיכוף לך כשיריים שבולתר בהמה שלא קמיבעיא לך: **כום מהו שיעשה מס תכיכו דחוי או שיריים.** כגון שלשת שקבל דמה בשני כוסות ונתן כל ממנותיו ממחד מהן לחבירו דחוי או שיריים אמר ליה פלוגתא דרבי אלעזר ברבי שמעון ורבנן [ב] דתניא למעלה הוא אומר [ג] את דמו ישפך למטה הוא אומר [ד] ואת כל דמה ישפך [ה] מנין [ו] לחטאת שקיבל דמה בארבעה כוסות ונתן מתנה אחת מזה ומתנה אחת מזה שבולן נשפכין ליסוד תלמוד לומר ואת כל דמה ישפך יכול נתן ארבע מתנות מכום אחד יהו כולן נשפכין ליסוד תלמוד לומר ואת דמו הא כיצד הוא נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה רבי אלעזר ברבי שמעון אומר מנין לחטאת שקיבל דמה בארבעה כוסות ונתן ד׳ מתנות מכום אחד שכולן נשפכין ליסוד תלמוד לומר ואת כל דמה ישפך והכתיב ואת דמו ישפך א״ר אשי ההוא למעוטי שירים שבצואר בהמה: קיבל הכשר ונתן לפסול כו׳: וציייכא דאי אשמעינן פסול הוה אמינא [ז] מאי פסול טמא דחוי לעבודת ציבור אבל שמאל לא ואי אשמעינן שמאל דאית ליה הכשירא ביום הכיפורים אבל כלי חול לא ואי אשמעינן כלי חול משום דחזו לקדושינהו אבל הנך אימא לא צריכא וליהוי ליה דחוי אמר ליה רבינא לרב אשי הכי אמר רב ירמיה מדיפתי משמיה דרבא הא מני חנן המצרי הוא דלית ליה דחוייין [ח] דתניא [ו] חנן המצרי אומר אפי׳ דם בכום מביא חבירו ומזווג לו [י] **רב** אשי אמר כל שבידו לא הוי דחוי אמר רב שייא בוריתיה דרב אשי מסתברא מאן שמעת ליה דאית ליה דחוייין רבי יהודה [ו] דתנן ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם יצות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם ושמעינן ליה דאמר כל שבידו לא הוי דחוי [ח] דתניא רבי יהודה אומר כום אחד היה ממלא מדם התערובת וזורקו זריקה אחת בנגד היסוד ש״מ כל שבידו לא הוי דחוי ש״מ גופא תניא רבי יהודה אומר כום אחד היה ממלא מדם התערובת שאם ישפך אחד מהם נמצא שהוא [ו] מכשירו אמרו לו לרבי יהודה [ט] והלא לא נתקבל בכלי אמר להן ידעי אלא שמא לא נתקבל בכלי אמר להן

לף

מסורת הש״ס

פסול מהו שיעשה שירים: מי שהוא פסול לעבודה: **מהו שיעשה שירייס.** מס קבל חבק מהו שיחזור הכשר ויקבל ויזרוק ויכשר הקרבן מי אמרינן כיון דזרק פסול שוייה לגמי שבולתר שיריים ותו לא לגמרי מיחזי לזריקה או דלמא לא אמרינן זריקת פסול לשוויה לגמי שבולתר שיריים ויחזור הכשר ויקבל: **מין לך** [ו] **זריקה.** פסולה שעושה את השאר שיריים שלא זריקה כמתשבת מון לזמנו ומון למקומו: **הואיל ומרצה לפיגולו.** הואיל והוה זריקה [ו] מן המוכה למיקבעיה פיגול ופסול: **כום פסול.** כגון שיצא מהו שיעשה לגמי שבולתר שיריים מס זרקו כהן כשר לגוי [ו] ולא יהא מקנה לקרבן שיחזור ויקבל: **פסול נופיף מלי סכיכוף לך.** מגמי פסול זרק מלי סכיכוף לך כשיריים שבולתר בהמה שלא קמיבעיא לך: **כום מהו שיעשה מס תכיכו דחוי או שיריים.** כגון שלשת שקבל דמה בשני כוסות ונתן כל ממנותיו ממחד מהן לחבירו דחוי או שיריים אמר ליה פלוגתא דרבי אלעזר ברבי שמעון ורבנן [ב] דתניא למעלה הוא אומר [ג] את דמו ישפך למטה הוא אומר [ד] ואת כל דמה ישפך [ה] מנין [ו] לחטאת שקיבל דמה בארבעה כוסות ונתן מתנה אחת מזה ומתנה אחת מזה שבולן נשפכין ליסוד תלמוד לומר ואת כל דמה ישפך יכול נתן ארבע מתנות מכום אחד יהו כולן נשפכין ליסוד תלמוד לומר ואת דמו הא כיצד הוא נשפך ליסוד והן נשפכין לאמה רבי אלעזר ברבי שמעון אומר מנין לחטאת שקיבל דמה בארבעה כוסות ונתן ד׳ מתנות מכום אחד שכולן נשפכין ליסוד תלמוד לומר ואת כל דמה ישפך והכתיב ואת דמו ישפך א״ר אשי ההוא למעוטי שירים שבצואר בהמה: קיבל הכשר ונתן לפסול כו׳: וציייכא דאי אשמעינן פסול הוה אמינא [ז] מאי פסול טמא דחוי לעבודת ציבור אבל שמאל לא ואי אשמעינן שמאל דאית ליה הכשירא ביום הכיפורים אבל כלי חול לא ואי אשמעינן כלי חול משום דחזו לקדושינהו אבל הנך אימא לא צריכא וליהוי ליה דחוי אמר ליה רבינא לרב אשי הכי אמר רב ירמיה מדיפתי משמיה דרבא הא מני חנן המצרי הוא דלית ליה דחוייין [ח] דתניא [ו] חנן המצרי אומר אפי׳ דם בכום מביא חבירו ומזווג לו [י] **רב** אשי אמר כל שבידו לא הוי דחוי אמר רב שייא בוריתיה דרב אשי מסתברא מאן שמעת ליה דאית ליה דחוייין רבי יהודה [ו] דתנן ועוד אמר רבי יהודה נשפך הדם יצות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם ושמעינן ליה דאמר כל שבידו לא הוי דחוי [ח] דתניא רבי יהודה אומר כום אחד היה ממלא מדם התערובת וזורקו זריקה אחת בנגד היסוד ש״מ כל שבידו לא הוי דחוי ש״מ גופא תניא רבי יהודה אומר כום אחד היה ממלא מדם התערובת שאם ישפך אחד מהם נמצא שהוא [ו] מכשירו אמרו לו לרבי יהודה [ט] והלא לא נתקבל בכלי אמר להן ידעי אלא שמא לא נתקבל בכלי אמר להן

הגהות הב״ח

(ב) גב׳ אמר ליה אין לך זריקה עושה שירייס:

מיסף רש״י

אין עושה שיריים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו. שאם זכן שיעשה שיריים בזמנו ובמקומו, שהם זכן מקלת הדם על מנת לאכול חוץ לזמנו ומחוץ למקומו. ישמעינן מתני׳ דאפילו מתחלה שיעשה שיריים, הואיל ומרצה לפיגולו. ואיכא למימר דאי אפשר שיהא הדם שמחוץ לזמנו ומקומו כל כך דמלוה לא מקטרינן, דלעולם לא מיקטרי פיגול בכהנת עד שעת זריקה שיעשה שיריים. פלוגתא דראב״ש ורבנן. ג״ה שכר כום עושה את שיריים מבעי׳ דאפי׳ כשכר כום עושה את שיריים [ו״ל ד״ה ר״ש כשכר כום עושה את שיריים] אפילו דם בכוס. שכבר נתחלט ומת מחשבלה [ו״ל ד״ה ר״ש כשכר כום עושה את שיריים] אפילו דם בכוס. שכבר נתחלט ומת מחשבלה [ו״ל ד״ה ר״ש כשכר כום עושה את שיריים] מביא חבירו. כלומר שניר מן הכוס שנשפך ונתערב בדם ומזווג לו. ישראלי לעולם לעולם לא מיבעיא לן דחייוין, לומר מת מחשבלה תרתי לית ליה דם